

Eesti Majandus

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri

4. köide

Tallinnas, teisipäeval, 27. mail 1924

Nr. 21 (65)

Sisu:

Toimetuse kommentaar

J. T-n: Eesti panga reformist

Woldemar Grohmann: Die Tätigkeit der Arbeitsaufsichtsbeamten im Jahre 1923.

Uued takistused kartuli sisseveos Rootsi

„Ärgem andkem ohju teiste pihku“

Sise- ja väljamaa kroonika

Teated ettevõtete tegevusest

Raha- ja kaubaturu ülevaated

Ilmub kord nädalas

Wäljaandja: Eesti Majanduspoliitiline Selts, Tallinnas

EESTI MAJANDUS

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri
ilmub Eesti Majanduspoliitilise Seltsi väljaandel
kord nädalas

Vastutav toimetaja N. KÖSTNER

Ainukene majandusline eri-ajakiri Eestis

Juhtkirjad paremate Eesti asjatundjate sulest
Laialdane majandusline informatsioon sise- ja
väljamaalt

Eesti konsulaar- ja kaubandusliste esitajate aru-
anded

Igale ärimehale tarvilikud praktilised teated kau-
banduse, tööstuse ja rahanduse alalt

Ärisse puutuvad juriidilised teated

**Ajakiri ilmub kaubandus-tööstusmi-
nisteeriumi, Tallinna Börse-komitee,
Pankade Nõukogu ja Vabrikantide
ühisuse toetusel**

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.- Väljamaale 2000.-
pooles " " 500.- " 1000.

Toimetus: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39

Talitus: Lai tän. 38, Graafiline ühing „Kiri“ tel. 18-66

EESTI MAJANDUS

RÖÖSTUSE, KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.— Väljamaale Emk. 2000.—

pooleaastas „ 500.— „ „ 1000.—

Toimetus: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39 Talitus: Lai tän. 38, Graafliline Ühing „Kiri“. Telef. 18-66

4. köid. Tallinnas, teisipäeval, 27. mail 1924. Nr. 21 (65).

Sisu: Toimetuse kommentaar. J. T-n: Eesti panga reformist. Woldemar Grohmann: Die Tätigkeit der Arbeitsaufsichtsbeamten im Jahre 1923. Uued takistused kartuli sisseveos Rootsi. „Ärgem andkem ohju teiste pihku“. Sise- ja väljamaa kroonika. Teated ettevõtete tegevusest. Raha- ja kaubaturu ülevaated.

Tallinnas, 26. mail 1924.

Rahaministri jutuaajamist ajakirjanikkudega on viimaks ometi valitsuse majandusline tegevuskava enamvähem selgunud. Nagu härra Strandman ise ütles, ei taha tema mingisugust uut ja enneolemata poliitikat ajada, mingisuguseid Ameerikaid otsida, vaid tema tahab Eesti majanduspoliitikas käsitada neid majanduselu tervendusmetoode, mida kogu ilmas sarnastel juhtumistel tarvitatud. Härra O. Strandman ei eitanud ka sugugi seda, et ka eelmised rahaministrid umbes samade põhimõtete järele töötasid. Tema arvas ainult, et härra Vestel optimistliksemalt meie olukorda on hinnanud, kui tema arvates õige on. Kui ühenduses O. Strandmani nimetamisega siiski teatud pöördest Eesti majanduspoliitikas võib rääkida, siis ei tule seda pööret mitte niipalju otsida programmist, kui sellest, et härra Strandman meie praegusest seisukorrast teatud järeldused on teinud ja nende põhjal järjekindlalt ja kõrvalekaldumata teatud jooni tahab tõmmata. Selleks võime temale ainult jõudu soovida. Alamal toome ministri seletused tema kavatsuste kohta.

Rahaminister O. Strandman oma kavatsustest.

17. mail võttis rahaminister O. Strandman ajakirjanduse esitajad jutule ja tutvustas neid oma kavatsustega majanduselu korraldamise alal. Minister ütles umbes järgmist:

Eesti vabariigi eelarve on koormatud kahesuguste ülesannetega.

Esiteks peab ta võimaldama kõikide riigi administratiiv-ülesannete täitmist ja teiseks peab ta ka teid leidma meie rahvamajanduse ülesehitamise finanseerimiseks. Kuna esimese osa eelarve tasakaalu viimine tuludega võrdlemisi kerge on, on just teine osa see, mis raskusi sünnitab. Sõda hävitas meie vaba kapitali ära. Mõnede kokkuvõtete järele on meil üksi Venemaale jäänud 200 milj. kuldrubla. Sellep. peab riik jõudumööda mitte üksi hüpoteegi-pankade, vaid osalt isegi kauba-pankade ülesandeid oma peale võtma. Meil on antud laenusid asunikudele inventaari osimiseks ja ehitusteks, põllumeestele üldse seemnevilja ja loomatoidu muretsemiseks, ehituste peale, kalameestele, piimaasjanduse edendamiseks, linnadele ja maakondadele. Just nende laenude ja toetuste mõjul lõppes meie läinud aasta eelarve puudujäägiga, ja on käesoleva aasta eelarve puudujäägiga kokku seatud, kui arvesse võtta, et riigikassa olemasolevate summad tuludeks on arvatud. Kui siia juure avalada veel lisa-eelarve, kuhu tulevad, näit., krediitid poliitise ülevõlpidamiseks pärast 1. maid, siis on käesoleva aasta eelarve puudujääk vähemalt viiesaja miljoni suuruses mõõdapäsemata.

Sarnase eelarve täitmise juures oleks ka mõõdapäsemata edaspidine rahamärkide inflatsioon (rahamärkide väljalaskmine), mille eest aga minu arvates kindlasti hoiduda tuleb. Et eelarve tasakaalu saavutada, on minu poolt korraldus tehtud riigikassale ajutiselt erakorralisi krediitideid ja suuremaid sõjaministeeriumi krediitideid mitte ilma minu nõusolekuta välja anda.

Oma korraldusest olen ma vabariigi valitsusele ette kannud ja katsun selleks lähemal päivil riigikoogu nõusolekut saada.

Marga kindlustamise mõttes on eelarve tasakaalu viimine esimene ja kõige suurema tähtsusega ülesanne. Oieti ei pea meie püüdma mitte üksi eelarvet tasakaalu viia, vaid ka teatud ülejääkide saada. Läheb see korda, siis on marga tulevik kindlustatud.

Suure tähtsusega marga kursi kindlustamise mõttes on ka krediitide vähendamine Eesti pangas.

Muidugi tuleb seda teha, arvesse võttes üksikute ettevõtete seisukorda ja tarvilikkust, sealjuures silmas pidades ka seda, et mitte häid ja kindlaid krediite sisse ei tõmmataks, nii et ainult halvad pangale kätte jääks. Peale krediitide otstarbekohasuse riigimajanduse mõttes, tulevad nad teostatavasse vahetavasse viia ka ettevõtete oma kapitaalidega, et mitte niisugune seisukord ei tekiks, et ettevõtte, kellel omal ainult väikesed kapitaaliid tarvitada on, suuri krediite saaks, ja suurtele oma kapitaalidega töötavatele ettevõtetele ainult väikseid summasid.

Krediitide vähendamise otstarbel on asutatud iseseisvane komisjon Eesti panga juhatusest ja kolmest nõukogu liikmest, kes üksikud krediidid nimekirja järele läbi vaatab ja omad ettepanekud peab tegema tuleva nädala algul.

Samas sihis on pank ka juba oma laenu-protsenti tõstnud, sest laenu-protsent peab olema ärritav kapitaal nõudmise ja pakkumise vahekorras, kui mitte ei taheta tekkida lasta mitmesuguseid haiglasid nähtusi krediidi alal, nagu meie seda praegu näeme. Meil Eestis on panga protsent olnud puht-teoreetiline, ilma et ümbritsevaid kapitaaliturutingimisi silmas oleks peetud, kuna mujal ilmas riiklikud keskpangad oma protsenti alati turutingimiste järele seavad.

Kui korda läheb eelarvet tasakaalu viia ja ka krediitid vähendada, mis peab sündima suve jooksul, enne kui suur valuutanõudmine sügisel algab, siis on minu arvamine, et meil ringvoolust kaugelt üle 500 milj. marga tuleb sügiseks kõrvaldada.

Kui see tehtud on, siis peaks mark püsima jääma ja Eesti pangal võimalus tekkima isegi teatud valuutatajavarasid koguda.

Muidugi mõjuvad need korraldused seliskonna meelele peale, sest arusaadav on, et nad otsekohe hulka isikuid ja ettevõtteid puudutavad, kuid siin ei ole midagi parata, sest meie rahvamajanduse seisukohast on niisugune deflatsioon (rahamärkide tagasitõmbamise) poliitika hädatarvilik.

Peale nende abinõude on veel soovitatud hädabinõusid, et meie maksubilansi tasakaalu viia, nimelt toredusainete sisseveo keeldu, üksikute sisseveelavate ainet, nagu suhkrut ja nisu, normeerimist ja tollide tõstmist üldse. Esimese abinõu tähtsus võib olla ainult psühholoogiline, sest toredusainete sissevedu teeb meie 9-miljardilises sisseveos ainult ühe kõige tühisema osa välja. Teist abinõu, mida ju sõja ajal tarvitama pidi, ei pea ma võimalikuks nüüd tarvitama hakata, kus ta terves ilmas kadunud või kadumas on.

Tollide tõstmine on kaalumisel ja sellekohane määrus väljatöötamisel. Võimalik, et ma sellekohase ettepaneku vabariigi valitsusele neil päevil teen. Ehk tollide tõstmine küll majandusministrite võimkonda kuulub, kes mõlemad praegu minu isikus ühendatud on, ei mõtle ma tollide kõrgendamist ilma vab. valitsuse ja riigikogu nõusolekuta teostada.

Meie seisukorra kindlustamiseks aitaks muidugi kaasa ka välislaenud, missuguseid pakkumisi mitmel pool on tehtud. Kuid mina ei arva, et meie seisukord niisugune on, et meie iga pakutava laenu, tingimiste peale vaatamata, vastu peame võtma. Peale selle ei või minu arvates meie rahvamajandust üldse ainult laenudele chitada. Suurema osa kapitalist peame meie ise koguma, millele laenud ainult toetuseks peaksid olema. Üksikasjadesse laenu läbivõtmise kohta minna ei ole veel aeg.

Peale nende otsekoheste kavatsuste tuleb meil aga ka asuda meie üldise majanduspoliitika kindlaksmääramisele.

Meie olemine Vene ajast pärinud suure tööstuse, millest osa, nimelt metallitööstuse meil tema praeguses ulatuses, kahlemata elujõuline ei ole. Kõsimuse all seisab ka meie tekstiilitööstuse elujõulikkus, sest ka tema ei suuda oma saadustest kuigi suurt osa siseturule mahutada, kindlaid välisurgusid ei ole ta aga senini leidnud. Peab selgusele jõudma, kas on hädatarvilik neid asutusi riigi rahaga suurel määral toetada, või tuleb katsuda neid ettevõtteid nende praeguses ulatuses likvideerida. Selged sihtjooned meie tööstuspoliitika asjus tulevad selle suve jooksul maksma panna, kuna suvel tööliste ümberpaigutamine kergem on, talvel nemad aga riigilt suuri toetussummasid nõuaks.

Muidugi on kõik, mis ma siin olen ette kannud, ainult kavatsused, sest kolme päeva jooksul ei saa mingisuguseid kavatsusi läbi viia. Peale selle pean ma tarvilikuks, et ka riigikogu nende kohta enne seisukohta võtaks, mispärast ma lähemal päevil, kuid igatahes mitte hiljem kui lisa-eelarve esitamisel, riigikogu oma kavatsustega täies ulatuses tutvustan.

Uus ja vana majanduspoliitika. Lõpuks pean tarvilikuks tähendada, et mina isiklikult ei arva, et need kavatsused, millega teid praegu tutvustasin, eneses midagi uut, mingisugust uut majanduspoliitikat sisaldaks, nagu sellest ajakirjanduses on räägitud. Kõiki neid mõtteid on ammu juba arutatud ja ka läbi viia püütud, ning nad on suurema hulga asjatundjate poolehoidu leidnud. Mingisuguseid Ameerikaid sellel alal leida on võimata. Muidugi on ka teisi arvamisi. Alles praegu lahkus minu kabinetist härra, kes tõsiselt soovitas markasid edasi trükkida ja inflatsiooni teha. Mina ei looda inflatsioonist midagi head, ja kui meil olude sunnil seda siiski peaks tegema, siis oleks see meie majanduslike nõrkuse ja korraldamatuse tundemärk.

Mina ei usu ka mitte, et keegi enne mind oleks sihilikult inflatsiooni teinud. Kui seda tehti, siis tehti seda teatud optimismiga, et meie rahvamajanduse sisemine jõud seda välja kannatab.

Sel puhul pean ma oma kohuseks avalikult seletada, et mina minu eelkäija Georg Vesteli isikliku aususe juures kunagi ei ole kahelnud. Juttu võib olla ainult tema majanduspoliitika vigadest. Kuid ka minul ei ole ju mingit kindlustust anda, et ma ei eksi ja minu kavatsused nurja ei lähe. Kui ühes osas ajakirjanduses härra Vesteli kohta, osalt põhjendades minu väljaastumistele, teistsuguseid arvamisi on avaldatud, siis ei ole mina nende autor ega ole mul nendega midagi ühist.

Eesti panga reformist.

J. T-n.

Ühes varem „Eesti Majanduse“ numbris rääkisime sellest, et Eesti panga põhikapitaal on tervelt saadud riigikassalt, et pangal eraaktsionääre ei ole ja et panka juhivad ametnikud, keda määrab valitsus või rahaministerium. Niisuguse asjaolu juures rõhutasime tarvidust panka ümber

muuta riigipangaks ja ühenduses sellega panga juhtimist korraldada uuel alusel.

Nagu selgub panga põhikirjast ja pangale lubatud operatsioonide ligemast vaatlemisest, on Eesti pank kõige pealt emissiooni asutus, mille ülesandeks on peale selle kergendada rahalisi operatsioone. Edasi on tema kohustuseks lühikeseajalise krediidi abil toetada kodumaa tööstust, põllumajandust ja kaubandust ning lõpuks peab ta täitma riigikassa kohut, s. t. peab vastu võtma riigi sissetulekuid ja välja maksuma summasid riigiasutuste ülesandel.

Olles loodud riigi kapitaalidest, saades kapitaale oma ülesannete täitmiseks peajasjalikult riigikassa summadest ja toetades neid ülesandeid, milledest eelpool oli jutt, on Eesti pank sisuliselt kõige ligem Vene riigipangale enne enamlist pööret. Oluline vahe nende kahe panga vahel seisab küll vist ainult selles, et Eesti pank oma osakondadega on ainukene riigi rentei ülesannetega asutus, kuna Vene riigipank võttis vastu riigi sissetulekuid ja maksis riigi arvel välja ainult mõnede üksikute asutuste summasid, riigikassadeks aga olid pea-rentei ja kohalised renteid. Kuid see asjaolu seob veel rohkem panka riigikassaga ja järjekult kinnitab ainult meie mõtet.

Kui siin kõrval tähele panna panga asutusi teistes Euroopa maades samade ülesannetega, mis Eesti pangal täita, siis näeme, et enamasti on need eraasutused, mis enam vähem kindla valitsuse kontrolli all töötavad – nagu Inglise pank, Banque de France Prantsusmaal, Banque de Belgique Belgias. Kuigi teistes maades on olemas puhtad riigipangad samasuguste ülesannetega nagu meie Eesti pangal – näit. Reichsbank Saksamaal, siis on need ülesanded ometi kitsamad, kui meie keskpangal. Peale selle tarvitasid pangapiletite väljalaskmise õigust, erinedes meie maast, ka teised pangad. Sellepärast usume, et ligema tutvunemise järele Vene riigipanga ülesannete, operatsioonide ja organisatsiooniga, selguvad iseenesest need põhimõtted, mis tuleksid võtta aluseks Eesti panga reformi puhul.

Vene riigipank tegutses 1894. aasta põhikirja alusel, milles ajajooksul tehti ainult mõned tähtsuseta muudatused. Põhikapitaal määrati kindlaks 50.000.000 rubla peale, tagavarakapitaal – mitte üle 5.000.000 rbl. Kahjud mida ei katnud tagavarakapitaal, pidi kandma põhikapitaal, kuna viimast pidi täiendama riigi rentei. Panga käes olevaid summasid, mis olid saadud eraisi-

kutelt, asutustelt ja ühingutelt, samuti rentei deposiite (s. o. eraisikute raha, mis ajutiselt riigi käes) ei tohitud kulutada üldiste riigi tarviduste peale.

Riigipanga ülesandeks oli põhikirja järele rahaoperatsioonide hõlbustamine, rahasüsteemi kindlustamine lühikeseajalise krediidi abil.

Emissiooni õiguse sai riigipank nendes piirides, nagu meie seda tunneme riigielu normaal ajajärgul, s. o. 1914. aasta suveni, 1897 aasta 29. augusti seadusega üheskuldvaluuta sisseseadmise Venemaal. Nimeetatud seaduse põhjal sai pank õiguse välja lasta krediitpiletisi raha ringvoolu hädaliste nõuete kindlasti piiratud ulatuses kulla kindlustusel. Krediitpiletid, mis läksid rahva kätte kuni 600 milj. rublani, pidid olema kaetud kullaga (kangides ja rahas) kuni poole summani, kus juures see kuld pidi tingimata seisma riigi kassades. Edasi pidi pank kindlustama piletisi üle 600 milj. rubla riigi kullaga vähemalt rubla rubla eest. Väljalastud krediitpiletisi kohustas ennast pank vahetama kulla vastu piiramata summal.

Tööstuse, põllumajanduse ja kaubanduse toetamine kujunes peajasjalikult vekslite diskonteerimiseks. Pank diskonteeris nii kaubandusliste operatsioonide peal põhjenevaid, kui tööstus-kaubanduslistel otstarbetele väljaantud vekseid, millel oli mitte vähem kui kaks kindlat allkirja, ja kui vekslit tähtjani ei olnud üle 6 kuu; pikemaajalisi vekseid, kuid mitte üle 12 kuu, diskonteeriti ainult eranditena – teatud kohtades ja teatud kaubandus- ja tööstusharu jaoks panga nõukogu nõusolekul. Peale selle toetas pank õieti põllumajandust, tööstuslisi ettevõtteid, ja käsitöölisi, samuti väike-kaupmehi krediidiavamisega ja laenuandmisega soolo-vekslite vastu. Neid laenusid anti ainult ärikapitaaliks ja tarviliku inventaari muretsemiseks ja neil oli kindlasti äramääratud otstarb, mida nimetasid laenuahtjad omas esitatud palves. Need laenud pidid olema kindlustatud kinnisvara- ehk põllumajanduslise- või tehaseinventaari (masinate ja tööriistade) pandiga, käemeeste vastutusega või muude kindlustustega rahaministeeriumi määrust mõõda.

Pandiga kindlustatud laenud anti välja aasta peale, kuid tähtjaja kättejõudmisel võis laenu pikendada. Inventaari muretsemiseks anti aga laenu mitte üle kolme aasta järkjärgulise kustutamise, kus juures pandiks ei võetud mitte ükski vana, vaid ka alles omandatavat inventaari. Viimasel

juhtumisel ei maksetud laenusummat mitte laenajale välja, vaid otsekohe inventaari müüjale. Iseloomulik selle laenu juures oli see, et tema eest muretses inventaar pidi olema üldise reegli järel kodumaa töö. Erandisi võis lubada ainult panga nõukogu otsuse järel, mida rahaminister oli kinnitanud, kuna põllumajanduslike inventaari puhul oli veel tarvis põllutööministri nõusolekut.

Samuti tööstuse ja kaubanduse toetamise sihis võimaldas panga põhikiri laenude andmist kaupade kindlustusel, mis olid kodumaa tööstuse saadused ja mitte ruttu halvaks minevad; niisama kauba dokumentide vastu, mis olid välja antud teelolevate või ladudes seisvate kaupade peale, nagu konossementid, raudtee veokirjad, ladu- ja pandikviitungid. Väljamaa kaupade peale anti laenu ainult erandina ja erilise rahaministri loaga. Panga nõukogu kinnitas niivõrd kaupade nimekirja, missuguste vastu võis anda laenu, kui ka ettevõtete nimekirja, millede kauba dokumendid võisid olla laenu kindlustuseks.

Edasi võib panga operatsioonest krediidi-võimaldamise suhtes nimetada laenusid kõigi riigi ja omavalitsuse poolt garanteeritud väärtpaberite, obligatsioonide, hüpoteeegi pankade ja pantkirjade ja nende garanteerimata erapaberite vastu, mida võeti kindlustuseks kohustuste juures riigi vastu. Panga nõukogu tegi otsuse paberite kohta iga kolme kuu peale ja määras kõrgema laenupiiri nende paberite jaoks, kuid mitte üle põhikirjas nimetatud normi; nõukogu määras ka protsendi laenude pealt ja tema otsuse kinnitas rahaminister.

Samalaadiliseks operatsiooniks võib lugeda ka krediidiavamist spetsiaalrivate kaudu kindlustuste vastu, mida võeti tähtsajaliste laenude puhul, samuti vekslite vastu, mis vastasid nõudmistele diskonteerimise puhul. Siin avati krediit kas nõudmise ni ehk teatud tähtajani, kuna tarvitasid seda krediiti enamal jaol juhtumistel erakrediit-asutused.

Tuleb nimetada veel krediidiavamise õigust semstvotele ja linnadele, et varustada neid operatsiooni kapitaaliga tingimistel ja ulatuses igakordse kokkuleppe põhjal rahaministri ja siseministri vahel; neid krediite võib aga pank avada ainult vabade kapitaalide juures, kui rahuldatud olid tööstus-kaubanduslike nõudmised.

Peale eelnimetatud operatsioonide eriti krediidi-võimaldamise suhtes lubas panga põhikiri veel muid operatsioone, millel

oli teatud määral sihiks kergendada rahalist läbikäimist ja nimelt hoiummade võtmist jooksvale arvele, tähtajalisi ja tähtajata hoiummasid, väärtuste ostmist ja müümist, siin hulgas vekslid, trated, väljamaa vekslid ja tshekid, kuld ja hõbe, riigi väärtpaberid ja valitsuse poolt garanteeritud paberid, samuti erapaberid, mida võeti kindlustuseks kohustuste juures riigi vastu, kusjuures kulla ja hõbeda ostmise sündis rahaministri erilisel korraldusel, väärtpaberite ostmise tema ligemal juhatusel; edasi oli pangale lubatud summade ülekanne ja akkrediitvide väljaandmine, samuti mitmesugused komisjoni operatsioonid.

Mis puutub operatsioonesse riigi rentei arvel, siis pidid selle viimase summad seisma pangas ilma protsendita jooksvale arvel ja kõigi operatsioonide puhul rentei arvel oli pangale ettekirjutatud pidada erilist, tema kaubanduslistest operatsioonidest lahkumisevat arvet.

Riigipank allus otseteed rahaministrile, kelle käes oli pangategevuse ülemjuhatus. Üldine panga juhtimine aga oli antud panga nõukogu ja juhataja hooleks. Nõukogu juures oli juhataja ligema ülevaate all mitu osakonda (krediitpiletite-, kohtu-, kohaliste asutuste osakond, kesk-raamatupidamine, inspeksioon, juriskonsult ja kantselei).

Panga nõukogu seisis koos panga juhatajast, kes ühtlasi oli nõukogu esimees, iseralise kantselei direktorist krediidi asjus, panga juhataja abidest, panga Petrogradi kontori juhatajast, rahaministeeriumi esitajast, riigikontrolli esitajast, ühest mõisnikkude- ja ühest kaupmeeste esitajast; mõisnikkude ja kaupmeeste esitajad määras keiser rahaministri ettepanekul kandidaatide seast, keda valisid vastavalt Petrogradi ja Moskva kubermangu mõisnikkude kogud ning Petrogradi ja Moskva börsekomiteed.

Osa nõukogu funktsioonidest oli nimetatud eelpool; teistest funktsioonidest nimetame tähtsamad: 1) aasta eelarve arutamine ja panga aruande läbivaatamine, 2) kohaliste osakondade avamine ja sulgumine ning nende tegevuskava kokkuseadmine, 3) võlgade pikendamine protesteerimata vekslite juures, 4) lootuseta võlgade mahakirjutamine j. m.. Panga keskvalitsus juhtis õieti panga poliitikat, valitses ja valvas isiklike koosseisu järel, kuid otsekoheid panga operatsioone ta ei teinud, väljaarvatud ainult krediitpiletite väljalaskmine, nende vahetamine ja ärekorjatud piletite hävitamine. Kõiki puhas panga

iseloomuga operatsioone toimetasid panga kontorid, missugused asutati enam vähem suuremates keskkohdades (Petrograd, Moskva j. t.), osakonnad ja agentuurid.

Iga kontori ja iga osakonna juures asutati diskonto-laenu komitee, mille ülesandeks oli otsustada, missugusel määral pank võis avada krediiti eraisikutele, äridele ja asutustele, hinnata diskonteerimiseks esitatud vekslite ja laenude puhul antud pantide usaldatavust, kontrollierida tööstuse laenu juures soolo-vekslite vastu antud laenu otstarbekohast mahutamist. Diskonto-laenu komiteed seisid koos kontori või osakonna juhatajast, kes ühtlasi oli komitee esimees, kontori direktorist ehk osakonna kontrolloõrist ja kutsutud liikmetest: tööstuse ja kaubanduse krediitide puhul isikute seast, kes tuntud oma tegevusega tööstuslistes ja kaubanduslistes ringkondades, põllumajandusliste krediitide puhul aga – asjatundjatest kohalike põllupidajate seast. Peale selle võis esimees kutsuda komiteesse ka maksuinspektori, samuti isikuid, kes asjatundjad mitmesugustes tööstuse- ja kaubanduse harudes – nõuandva häälega. Iga diskonto-laenu komitee liikmete arvu määras panga nõukogu; see valis ka liikmed kahe aasta peale kontorite ja osakondade jaoks vastavalt nende viimaste ettepanekul. Otsused tehti diskonto-laenukomitees häälteenamuse järele. Juhtumisel, kus juhataja ei olnud nõus komitee otsusega vekslite diskonteerimiseks vastuvõtmise puhul, vekslit ei diskonteeritud; teiste lahkuminekute puhul läksid osakondade asjad otsustamiseks panga kontori, mille ringkonda kuulus osakond, kontorite asjad aga panga nõukogusse. Nimekirju isikute, äridest ja asutustest, kellele oli avatud krediit, pidi diskonto-laenu komitee läbi vaatama mitte harvem, kui iga kolme kuu järele.

Toodud küllalt üksikasjalised andmed Vene riigipanga ja selle juhtimise kohta näitavad, et pea-ülesandeid, missuguseid oodati pangast, võis lugeda teostatuks. Mõisnikkude ja kaupmeeste osavõtmine panga nõukogust oli kindlustuseks, et põllumajanduse, tööstuse ja kaubanduse nõuded ei jäänud tähelepanuta. Peab küll tähendama, et parem oleks nõukogus võinud istuda mõisnikkude esitaja, suurmaanduse huvide kaitsja asemel semstvo esitaja, kes oleks kaitsenud ka väiksemaanduse huviseid. Riigikontrolli esitaja osavõtmine nõukogust kindlustaks ettevaatlikku ümberkäimist riigi varandustega. Diskonto-

laenu komiteede loomine lõpuks kindlustas krediidiavamist isikutele ja asutustele, kellele seda tõesti tarvis oli ja seal juures vastavalt tarvidusele ja julgeolekule, peale selle veel kasuliste otstarbete jaoks; sel teel kaitsiti panka kapitaalide asjata laialipillamise ja aineliste kahjude eest.

Kuid panga korralduses oli ka nõrku külgi. Kõige pealt laialine ulatus rahaministri võimupiiril panga suhtes. Ei rahuldanud põhikirja järele ka panga aruande kontroll. Kuid 1905. aastal loodi aastaaruannete kontrollimiseks raamatute, arvete ja dokumentide järele kõrgemal käsul eriline komisjon nõukogu liikmetest – mõisnikkude-, kaupmeeste- ja riigikontrolli esitajatest – ja veel kolmest isikust, kes ei kuulunud panga administratsiooni, kuid keda valis nõukogu ja kinnitas rahaminister; see tõi tuntava paremuse aruande revideerimise küsimusse.

Riigikontrollil olid aga panga revideerimises väga piiratud õigused; ta valvas krediitpiletite väljaandmise järele ja tal oli õigus revideerida kassat ja panga ladusid. Aasta aruande revideerimine seisis aga ainult aruandes näidatud läbikäikude võrdlemises panga raamatutega; isiklised arved olid tema eest kinni.

Üldiselt edenes panga tegevus küllalt rahuloldavalt. Pank ei katnud oma kasudest mitte ainult kõiki kulusid teenijate palkadeks ja oma asutuste ülevõlpidamiseks (riigi renteist panga ülevõlpidamiseks summasid ei antud), vaid kirjutas suuremad summad lootuseta võlgu maha ja andis seal juures veel iga aasta riigile tähtsa sissetuleku.

Tööstuse ja kaubanduse nõudeid täitis pank laiemalt kui põllumajanduse omi ja iseäranis tähtsusetad olid laenuid käsitöölisele (ühe 1909. aasta kuu bilansi järele ainult 139,000 rubla). Kuid, nagu eelpool nägime, avas panga põhikiri kõik võimalused toetada kõiki tööstuse alasid õige laialt.

Mis puutub emissioonisse, siis tarvitas pank oma õigusi väga ettevaatlikult. Enne sõda kuni 1914. aastani ei mäleta meie ühtki korda, kus pank oleks tarvitanud oma emissiooniõigust täiel määral, aga olid juhtumised, et pangal oli kullafond, mis ulatas kaugelt üle üldise väljalastud krediitpiletite summa. Üldse valvas pank valjult seaduse määruse järele, et väljalastud piletitte hulk vastaks rahaliikumise tungivatele nõuetele. Mõni aasta teatud kuudel, suurema nõudmise juures rahamärkide järele viljasaagi

realiseerimise ajal, tuli ilmsiks, et väljalastud pileetide summast ei jatkunud. Niisugustel juhtumistel anti erakorraliselt teatud summa pileetide välja, teadagi kulla kindlustusel. Need pileetid kas jäeti vastavalt tarvidusele liikuma, või korjati see summa jälle ära.

Vene riigipanga tegevusest kirjutati omal ajal palju. Iseäranis ägedad kallaltungimised leiduvad Moskva ülikooli professori Oserovi laineidloovas raamatus 1907. aastast: „Kuidas kulutatakse Venemaal rahva raha.“ Kuid tema kriitika piirdub ainult tähendusega rahaministri erakorraliste volituste kohta, kontrolli puudulikkusega, mõnede operatsioonide üleslugemisega, mis ei ole ettenähtud põhikirjas ja mõnede laenude nimetamisega, mis andsid pangale suuremaid kahjusid. Tutvunedes Oserovi raamatuga, ei saa ikkagi tulla otsusele, et põhikirjas ei oleks ülesseatud need sihid, mis peaksid olema riigipangal, et pangale põhikirja järel lubatud operatsioonid ei vii nimelt nende sihtide teostamisele ja et põhikirja järel korraldud panga juhatuse ei aita mitte kaasa nende sihtide saavutamiseks, vaid takistab seda isegi. Mis puutub aga põhikirjavastastesse operatsioonidesse, mis kujutavad endast võimu kuritarvitamist, või kahjulikkusesse laenuesse, millede kohta autor ise ütleb, et need on väljaspool põhikirja ja neid on antud ilma nõukogu teadmata, mõnedel juhtumistel isegi rahaministri nõusolekuta kõrgemal käsul, siis ei olene need operatsioonid ja laenud igatahes mitte panga põhikirja puudustest.

Kirjeldades üksikasjaliselt Vene riigipanga tegevust, läksime välja nendest oletustest, et tarvidus muuta Eesti panga riigipangaks on juba küps ja et tulevase riigipanga ülesanded on analoogilised endise Vene panga omadele. On aga need oletused õiged, siis ei pea Eesti panga ümbermuutmise juures meie arvates mitte aluseks võtma teiste pankade põhikirju, millede teised ülesanded ja teine iseloom, vaid tuleb just võtta arvesse Vene panga põhikirja, mille 25 aastane kogemus on näidanud oma elujõudu, omandades sealt kõike kasulikku ja tarvilikku ning jättes välja kõik, mis näib halb ja mis ei vasta praegustele oludele.

Panga juhtimise korralduses on näit. tarvis vähendada rahaministri volitusi, suurendades selle eest nõukogu õigusi. Edasi on tarvis valida nõukogusse peale

rahaministeeriumi esitajate üht töösturite esitajat, üht kaupmeeste- ja üht põllupidajate esitajat, valitud vastavalt Tallinna börsi komitee ja maakondade omavalitsuste esitajate koosoleku poolt, samuti riigikontrolli esitajat, kuid nõuandva häälega. Siis on veel tingimata tarvis luua diskonto-laenu komiteed niihästi panga keskvalitsuse juures, kui kõigis osakondades, alustel, mis nimetatud Vene panga põhikirjas.

Mis puutub emissioonisse, siis tuleb asuda seisukohale, et krediitpileetide väljaandmine ei pea mitte üksi olema kindlustatud teatud proportsioonis kullaga või muude väärtustega, vaid peab piinlikult vastama rahaliikumise tarvidusele. See asjaolu, et paberisi usaldatakse, ei hoiu neid veel langemise eest, kui pank oma operatsioonide laiendamiseks annab neid välja suurema summa eest, kui seda riigi majanduslike elu jaoks tarvis läheb, sest et nende ülejääki ei saa vahetada kulla vastu.

Muude operatsioonide vallas tuleb mõnest loobuda, näit. laenudest riigi väärt-paberite pandi vastu, varanduste vastu väljaspool linnu j. t., mõnda tuleb muuta.

Mis puutub aga panga operatsioonidesse riigi rentei arvel, siis sellest loodame rääkida teine kord ühenduses riigikassa korraldusega, mis meie arvates tuleks reformeerida.

Lõpuks loeme tarvilikuks tähendada, et käesoleval kirjutusel ei olnud laiaulatuslist ülesannet väljatöötada enam vähem täielikku Eesti panga reorganiseerimise kava. Meie tegime ainult katset märkida tähtsaid üldiseid põhijooni ja nimetada neid teid, mida mõõda siin tuleks minna.

Die Tätigkeit der Arbeitsaufsichtsbeamten im Jahre 1923.

Woldemar Grohmann.

II

Der Aufsdienst wird von 11 Beamten geleistet: einem Oberkommissar, 9 Bezirksarbeiterschutzkommissaren und einem Kommissar für besondere Aufträge. Von dem Tätigkeitsfeld der einzelnen Bezirkskommissare giebt folgende Zusammenstellung ein Bild:

Bezirk	Betriebebez.	Be- schäft.	Durchschnittl. Arbeiter in einem Betrieb	Fläche in q. klm.
I Tallinn	237	11.910	50,2	} 5682,87
II "	278	8.234	29,6	
III Narva	120	9.152	76,3	7087,37
IV Paide	92	1.975	21,5	2985,64
V Tartu	449	3.460	7,7	5796,89
VI Walk	55	1.298	23,6	7154,59
VII Viljandi	193	1.128	5,8	4056,78
VIII Pernau	169	4.463	26,4	5227,87
IX Hapsal	82	854	10,4	7744,17

Die grösste Zahl Betriebe, ungefähr ein Viertel der Gesamtzahl, kommt auf den V. Bezirk, jedoch sind es vornehmlich kleinere Betriebe, da die Durchschnittszahl der Arbeiter in einem Betriebe nur 7,7 beträgt. Am wenigsten Betriebe sind im VI. Bezirk.

Auf den Besuch der Betriebe haben die Kommissare im Ganzen 5398 Stunden verwendet, davon 2379 Stunden im Bereiche der Städte, wo die Beamten ihren Sitz haben, und 3019 Stunden ausserhalb derselben. Hierbei haben sie 32.864,5 klm. zurückgelegt, davon in der Eisenbahn 24.900, zu Schiff 1.776, zu Pferde 3.979,5, zu Fuss 461, im Kraftwagen 30 und auf dem Fahrrad 1718. Besucht wurden 1195 Betriebe 1430 Mal, d. s. 72,1% aller aufsichtspflichtigen Unternehmen. Veranlassungen für die Besuche waren: allgemeine Revision in 1044 Fällen, Untersuchung von Beschwerden in 288, Untersuchung von Arbeitsunfällen in 29, Ausstände und Arbeiterunruhen in 39, Krankenkassenangelegenheiten in 12 Fällen. Die Beamten besuchten die Betriebe aus eigenem Antriebe in 1153 Fällen, auf Anordnung übergestellter Behörden in 16 Fällen, auf Verlangen der Arbeitgeber in 36 und der Arbeitnehmer in 201 Fällen.

Die Arbeiterschutzkommissare hatten 111 Mal vor Gericht zu erscheinen: 52 Mal als Ankläger, 6 Mal als Sachverständige und 53 Mal als Zeugen. Endlich beteiligten sie sich 57 Mal an Kommissionen zwecks Besichtigung neu eröffneter Betriebe und noch an 63 anderen Kommissionen.

Die Berichte einiger Arbeiterschutzkommissare enthalten manche beachtungswerte Bemerkungen über die allgemeine Lage der Industrie und über die Durchführung der Arbeiterschutzgesetzte im Jahre 1923.

So berichtet der Kommissar für den II Bezirk (Tallinn), dass im ersten Halbjahr ein Wachstum der Produktion, namentlich in

der Papier-, Leder- und Tabakindustrie zu bemerken war, jedoch in der zweiten Hälfte gab die Leistungsfähigkeit nach wegen Mangel an Betriebskapital, sowie Rückgang der Absatzmöglichkeiten. Am schwersten war die Lage in der Metall-, Papier- und Genussmittelindustrie. Es ging sogar so weit, dass einige Betriebsleitungen, bei denen sonst nie irgendwelche Unregelmässigkeiten in der Lohnzahlung vorkamen, den Lohn erst auf dringliches Mahnen seitens des Kommissars oder gar nach erfolgter Gerichtsentscheidung auszahlten. Auch die Beiträge an die Krankenkassen mussten in manchen Fällen zwangsweise beigetrieben werden.

Auch der Kommissar des V Bezirks (Tartu) schreibt, dass gegen Jahresschluss unsere junge Industrie dank dem herrschenden Geldmangel schwere Zeiten durchlebte. Mehrere Betriebe sahen sich gezwungen die Arbeit entweder ganz einzustellen oder die Arbeitsstundenzahl einzuschränken; letzteres geschah, um erfahrene Arbeiter nicht zu entlassen, da es schwer fällt genügend gelernte Arbeitskräfte zu erlangen. Als Hauptgrund der Krise giebt der Kommissar Ueberfüllung der Lager mit Fertigfabrikaten, die keinen Absatz fanden, da die Abnehmer meistens die Ware auf Kredit erhalten wollten. Auch fehlt es an Absatzmöglichkeiten im Auslande. Somit stieg die Arbeitslosigkeit von Tag zu Tag und wurden gegen Jahresende mindestens 2000 Arbeitslose gezählt.

Der Kommissar des VIII Bezirks (Pernau) betont dagegen, dass im Laufe des Berichtsjahres keine irgendwie in die Augen fallende Einschränkung, aber auch keine Erhöhung der Produktion zu bemerken war. Es stellten nur zwei Betriebe ihre Tätigkeit wegen Arbeitsmangel ein, darunter eine mechanische Stiefelfabrik.

Im III Bezirk (Narva) ist die Arbeiterzahl in den letzten 3 Jahren ständig gewachsen. Die Tätigkeit der Betriebe hat sich nicht verringert. Auch haben Neugründungen im Berichtsjahre stattgefunden, ein grosser Teil davon waren Sägemühlen; auch wurde in einem Brennschieferbau mit der Förderung begonnen. Ein Wachstum der Produktion machte sich in der Holzbearbeitung, in der Brennschiefer- und Zementindustrie bemerkbar. Dagegen hat die vor ein Paar Jahren eingesetzte Belebung der Torfindustrie fast ganz nachgelassen und viele Betriebe hatten im Jahre 1923 überhaupt nicht gearbeitet. Geschlossen wurde eine Terpentinen- und Teerfabrik, da die Ware dank den Entstehungskosten zu teuer für den Markt war. Die

Lage der Textilindustrie war fast das ganze Jahr durch befriedigend, nur zum Schluss hin war die Kränholmer Manufaktur genötigt ihren Betrieb einzuschränken, da der Absatz in das Ausland zu wünschen liess.

Laut Bericht des Kommissars des IV Bezirks (Paide) war die Produktion besonders lebhaft in der Torfindustrie, den Ziegelbrennereien und in der Verarbeitung der Molkereierzeugnisse. Eine Torfanlage war im Berichtsjahre auf Dampfbetrieb übergegangen, hatte ein 3 Kilometer lange Eisenbahn bis Paide gebaut und den Bau einer elektrischen Station in Angriff genommen, zwecks Versorgung der Umgegend mit elektrischem Licht und Kraft. In der Bearbeitung der Molkereierzeugnisse herrschte grosse Belegung, die, unter anderem, im Bau neuer Mustermeiereien zum Ausdruck kam. Hierbei trat eine scharfe Konkurrenz zwischen privaten und genossenschaftlichen Meiereien in Erscheinung, die zu Ungunsten der ersteren verlief, so dass sie gegen Ende des Jahres ihren Betrieb entweder ganz einzustellen oder einzuschränken gezwungen waren. Die Tätigkeit der Ziegeleien wurde durch mehrere grössere Neubauten im Bereiche des Bezirks gefördert.

Der Kommissar des IX Bezirks (Hapsal) berichtet über ein Hebung der Produktion in der Holzbearbeitung und der Tonindustrie, sowie auch in der Torfindustrie; in letzterer kommen vorwiegend die staatliche Torfgewinnung und der Betriebsbeginn der elektrischen Kraftstation in Ellamaa in Betracht. Weniger glückte es einem neu eröffneten Torfbetriebe, der mit einer Baggermaschine zu arbeiten begann, doch ohne Erfolg dank dem allzuregnerischen Sommer. Auch einer anderen Neugründung ging es nicht besser; es handelt sich um ein Flachsverarbeitungsunternehmen, das nur 1 1/2 Monate arbeitete und nun völlig still steht. Der Grund liegt in der minderwertigen Güte der Erzeugnisse des Flachsbaus in der Wieck, sowie im Mangel an Vertrauen seitens der Ortsbevölkerung diesem Unternehmen gegenüber.

Was die Durchführung der Arbeiterschutzgesetze anbelangt, so klagen die meisten Kommissare über häufige Fälle von Nichtbeobachtung der Gesetze. Jedoch liegt der Grund nicht so sehr in bösem Willen oder Unachtsamkeit, als in Unkenntnis der einschlägigen Gesetzbestimmungen, da Gesetzesausgaben bei uns fast nicht zu haben sind. Daher wäre es sehr erwünscht, dass eine neue Ausgabe in estnischer Sprache erscheine.

Natürlich sind auch Fälle häufig, wo die Gesetze vorsätzlich nicht beobachtet werden. Aber nachdem einige säumige Betriebsleiter in Strafe genommen wurden, macht sich eine bedeutende Besserung bemerkbar.

Mehrere Kommissare melden, dass in ihren Bezirken Kinder überhaupt nicht in der Industrie beschäftigt werden. Allgemein herrscht der Achtstundentag. Im III Bezirk wird in der Holzbearbeitungsindustrie und einer Holzpappefabrik ständig Ueberstundenarbeit bis 4 Stunden täglich geleistet. Mittagspausen giebt es bei weitem nicht in allen Betrieben. Der Kommissar dieses Bezirks hebt hervor, dass die Arbeitnehmer in allen Streitfällen mit den Arbeitgebern sich an den Kommissar wenden, gleichviel, ob der letztere für diese Sachen zuständig ist oder nicht. So rufen ihn Arbeitnehmer in vielen Sachen an, die direkt vor die ordentlichen Gerichte gehören. Schliesslich erwähnt der Kommissar für den V Bezirk die Unzufriedenheit, die seitens der Arbeitnehmer darüber laut wird dass, nur die gewerblichen Arbeiter die Wohltaten der Kranken- und Unfallversicherung geniessen. Daher wäre es dringend notwendig wenigstens die Krankenversicherung auf alle gegen Entgelt beschäftigten Personen auszudehnen.

Uued takistused kartuli sisseveos Rootsii.

1. aprillist peale on kartuli sisseveokohta uued määrused maksma pandud, mis seda õige tuntavalt raskendavad. Määruste sisu on lühidalt järgmine:

Sisseveetavate kartulite kaosas peab olema tunnistus, mis oleks väljaantud 14 päeva kestel enne väljavedu, tarvilikkude riikliste volitustega isiku poolt, keda kohalik Rootsi saatkond või konsulaat omakorda on tunnistanud. See tunnistus (sertifikaat) peab eneses sisaldama: 1) saatja ja vastuvõtja nimed ja aadressid, 2) kartuli valmistuskoha, 3) kinnituse, et kartulid vabad on kertuli vähjatõbest ja ka muidu rahuloldavas seisukorras, 4) kinnituse, et maal kus kartul produtseeritud, kartuli vähjatõbe tõesti ette ei tule, ning ette ei ole tulnud viimase 6 aasta jooksul enne tunnistuse väljaandmist, 5) kinnituse, et pakkimisvahendid (kotid, tünnid jne.) pole tarvitatud ja 6) kinnituse, et tunnistuse ärakiri selle poolt, kes tun-

nistuse, välja annud plommiga iga tunni või kasti või teistsuguse pakkimisvahendi külge on kinnitatud; 7) tunnistuse väljaandja ametiseisuse üle. Peale selle võib kartulid Rootsi sisse vedada ainult pakitult (kottides, tünnidest jne.).

Selle määrase raskuspunkt seisab muidugi nõudmises, et iga kott üksikult oleks tunnistuse ära kirjutajaga varustatud ja et need ära kirjad oleks kottide külge plommitud tunnistuse väljaandja poolt. Ehk küll tunnistuste ära kirjad trükitud võivad olla, teeb see nõudmine siiski suuri raskusi kauba väljasaatmiseks. Saadetakse kartulid kottides, mil niisuguseid ära kirju küljes ei ole, siis ei lasta kaupa Rootsi sisse. Seda peavad siinsed ekspordöörid silmas pidama.

„Ärgem andkem ohju teiste pihku“.

Helsingi Eesti saatkonna ringkondadest kirjutatakse meile:

Ajalehtedest lugesin, et krediitide kärpimise tõttu celoleval navigatsioonil Eesti liinid Tallinna-Helsingi

ja Tallinna-Stettini vahel ära jäävad ja kuidas „liinide andmisega oma kätest anname ohjad teiste pihku“. Teade tabab valusalt vähemalt neid Soome ringkondi, kes jälle tulevaks suveks ootasid Eesti laevade navigeerimist Tallinna-Helsingi vahel. Nimelt on lugu nii, et Eesti laevade nimed olid juba Soomes tuntud, nendega oli harjutud sõitma ja õpereisusid ja lõbusõituisid korraldama, nende kaudu sai ka pileтите ja prahihinnad mõõdukamaks jne.

Tõsi on, et riigi toetust ei taiku igale ettevõttele. Aga arvesse võttes, et kõik teised riigid on sunnitud oma laevaliinisid abirahadega toetama ja kuna mereasjandus üldse Eestis väga tähtis majandusline haru on, tuleks siiski kuidagi viisi abinõusid leida, et Eesti lipp lehviks väljamaade sadamates. Selleks maksab näituseks Soome suured summad ühele Soome laevaseltsile, et alaliselt korraldada posti- ja reisiühendust väljamaadega pidada. Ja selle tõttu on selts võinud kombineerida Saksa ja Rootsi laevaseltsidega nii, et suuremat konkurentsi Soome ja teiste maade laeva seltside vahel ei ole, vaid nad töötavad solidaarselt ühes sihis ja määravad hinnad, nagu see neile kasulik on.

Tuleval suvel on Tallinnas kaubamesse, suur soomesugu rahvaste kultuurkongress, põllutöönäitus jne. Väljamaalasi on meie pealinna rohkesti oodata. Kas nad tõesti peavad võõraste laevadega Tallinna sõitma ja näitusele mõeldud kaubad nendega saatma? Juba viisakus nõuab, et nad siis tarvitaksid Eesti laevu, kui niisugused on olemas. Sellegipärast ei tuleks vähemalt Helsingi-Tallinna liini seisma panna. Ja usun kindlasti, et Eesti laevaärid abinõusid leiavad liini edasi ülevalpidamiseks.

Kroonika.

Ametlikud teated kaubandustööstusministeeriumilt.

Leedu.

Leedu riigi sissetulekud eelarve järele 0/00/0-des 1921/22/23/24. a.

Tulu allikad:	1921 0/0	1922 0/0	1923 0/0	1924 0/0
Otsekohesed maksud	8,15	7,55	16,10	11,48
Kaudsed maksud	35,57	32,13	32,57	36,07
Lisa-maksud	3,44	1,62	3,09	5,36
Tollid	2,13	2,65	3,06	2,28
Riigiasutused	17,17	18,02	18,51	19,93
R. varand. ja kapit.	11,47	26,48	16,12	9,53
Riigi ettevõtted	0,04	0,01	0,05	0,01
R. rahaasjandus	1,32	7,87	1,27	0,92
Mitmes. tulud	1,01	1,78	1,85	0,92
Kokku korral. tulud	80,30	98,11	92,62	86,50
Erakorral. tulud	19,70	1,89	7,38	13,15

Leedu riigi väljaminekud eelarve järele 0/00/0-des 1921/22/23/24. a.

Tulu allikad:	1921 0/0	1922 0/0	1923 0/0	1924 0/0
V. President	0,11	0,05	0,12	0,15
Seim (Parlament)	0,49	0,39	0,39	0,64
Min. kabinet (valitsus)	1,07	1,71	1,11	0,38
Siseministeerium	4,57	3,75	3,79	7,46
Raha-Kaub.-Tööst. ministeerium	3,88	20,30	13,16	10,89
Põllutöö- ja R. varand. ministeerium	4,59	3,87	9,05	9,59
R. Haridus minist.	4,34	5,70	9,05	9,59
Kohtuministeerium	1,48	1,56	1,93	3,02
Teedeministeerium	20,58	17,73	27,31	34,28
Välisministeerium	3,33	6,04	3,91	2,32
Sõjaministeerium	55,14	39,55	29,81	21,32
Riigikontroll	0,31	0,26	0,28	0,36
Juudi minister ilma portf.	0,06	0,05	0,04	—
Valgevene min. ilma portf.	0,05	0,04	0,05	—

Silma torkab võrdlemisi suur kulude vähenemine sõjaministeeriumi arvel: 1921. a. — 55,14^{0/0}; 1924. a. — 21,32^{0/0}. Teedeministri kulud selle vastu kasvavad.

Välisministeeriumi 1924. a. eelarve kulud on võrdlemisi väikeseks tehtud, nüüd aga esineb välisus seimile lisakrediitide nõudmisega välisministeeriumi arvel.

Töö-koolekande-ministeeriumi Leedus ei ole. Selle funktsioonid on siseministeeriumi käes.

Tervishoiu järele valvab siseministeeriumi tervishoiu departement.

Leedu Panga bilans 30. aprillil 1924:

Aktiiva.	
1. Kullafond	Lit. 24.209.809,44
2. Hõbe	" 63.747,12
3. Doll. nael. kind. val.	" 60.010.298,10
4. Diskont, laenuid	" 27.364.114,05
5. Muud aktivad	" 19.620.582,68

Bilans Lit. 131.268.551,39

Passiva.	
1. Aktsia kapit.	Lit. 12.000.000.—
2. Kassafähed liikv.	" 71.683.514,77
3. Depos., hoisusumm.	" 36.965.393,71
4. Muud passivad	" 10.619.642,91

Bilans Lit. 131.268.551,39

Panga bilans suureneb järjesti. Samuti suurendab Leedu Pank oma kulla-hõbeda ja kindla välisvaluuta tagavara. 30-mal aprillil oli paberraha liikumas Lit. 71.683.514.— Selle kaiteks oli L. Pangas kulda, hõbedat ja välisvaluutat (kindlat): Lit. 84.283.854 — Seega Panga tagavara 18⁰/₀ suurem, kui liikvele lastud paberraha summa.

Leedu sisse- ja väljavedu:

Jaanuari (1924) k. jooksul on Leedust välja veetud kaupa: Lit. 16.941.482 eest, mille eest võet. toll: Lit. 391.718 — 2,3⁰/₀.

Jaan. k. sisse veetud Lit. 11.343.982 eest, mille toll L. 1547.242, = 13,6⁰/₀.

Mitmesugused teated. Tolliamet Kovnos pandi kinni, võeti aga jälle uuesti lahti, sest tarvidus selle järele oli tunfav.

Tsemendi pealt on toll jälle ära kaotatud.

Kalevi peale määrati nii kõrge toll, et Eestri vabrikud sunnitud olid oma kauba sissevedu seisma panema. Nüüd on see toll alandatud, aga siiski veel väga kõrge, ja teeb sisseveo raskeks.

Krediidiolud lähevad ikka järjest raskemaks. Raha on vähe liikvel. Sellepärast võetakse väga palju hoiusumme pankadest välja, mis pankade seisukorra kriitiliseks teeb.

Leedu (Riigi) Pangast antakse väga vähe laenu ja väga väikeses summades.

Äriettevõtted on raskes seisukorras. Maa ostujõud on väga nõrk.

Ainuke klaasitööstus Leedus „Stiklas“ (Kovnos) on töö seisma jättnud, raske rahalise seisukorra pärast.

Ammu oodatud raudtee ehitus, mis Inglise laenu abil pidi saama tänavu kevadel ette võetud, lükatakse edasi.

Väliskaubandus 1923. aastal.

Sissevedu:

Manufaktuur	Lit.	44.323.900
Pudukaup	"	3.974.600
Toiduained, kolon. kaubad	"	31.115.600
Elusloomad	"	485.800
Kalasaad	"	886.600
Nahk, jalanõud j. m.	"	10.643.900
Teravili	"	261.600
Tubak, tubakasaad	"	1.792.900
Keemiaained	"	9.844.900
Metallkaup, masinad	"	22.532.000
Elektri sisseaad	"	1.202.500
Mineraalained, klaas jne.	"	12.616.800
Petroleum	"	1.982.900
Nafta	"	123.300
Bensiin	"	704.800
Mineraalõli	"	1.663.500
Trükitööd, paber j. m.	"	3.673.300
Puutööstuse saadused	"	4.699.700
Muusikariistad	"	554.200
Kinofilmid	"	114.800
Mitmesug. kaubad	"	3.425.200

Kokku Lit. 156.627.200

1923. a. väljaveoained ja nende väärtus:

Linaseemned	Lit.	13.047.300
Linad	"	12.980.100
Teravili	"	511.700
Loomatoit	"	8.981.100
Põllu- ja karjasaadused	"	31.998.500
Elusloomad	"	16.237.100
Looma-produktid	"	13.619.600
Meisasaadused	"	42.337.700
Mitmes. ained	"	7.081.600

Kokku Lit. 146.794.700

Kõigest sisseveost on tulnud:

Saksamaalt	80,89 ⁰ / ₀
Inglismaalt	5,27 ⁰ / ₀
Tshehimaalt	3,35 ⁰ / ₀
Lätimaalt	3,27 ⁰ / ₀

Kõigest väljaveost on läinud:

Saksamaale	43,26 ⁰ / ₀
Inglismaale	26,90 ⁰ / ₀
Lätimaale	15,94 ⁰ / ₀

Lina- ja linaseemne-väljavedu on võrreldes viimaste aastatega tublisti tõusnud.

Memeli sadamas on 1923. a. käinud 473 laeva — 547.971 net. ton. Kõige rohkem oli: Saksa-, Inglise-, Daani-laevu.

Poola.

Seisukord rahaturul. K.a. jaanuarikuu esimestest päevadest kuni märtsi alguseni on Poola

rahaturul tähtsused muudetud olnud. Jaanuarikuu algul oli liikumas 140.000.000 Poola marka, mis dollari kursi juures, 12–15 miljoni marka, 10–12 miljoni dollariit välja tegi. See oli peaaegu kõige madalam summa (kullas arvatud), mis riigi loomisest kuni k. a. jaanuari alguseni tarvitusel olnud. Kui arvesse võtta, et jaanuari algul eralaenusid saada ei olnud, riigikassa krediitid kuni miinimumini redutseeritud said, siis ei tohi imestada, et k. a. algul igalpool, iseäranis aga tööstuses, äärmist rahapuudust tunti. Laenuid maksid 40% päevas ja Poola marga kiire langemise puhul arvati seda veel mõõdukaks. Jaanuari keskel stabiliseeriti mark ja dollari kurs jäi 9,5–10 miljoni peale seisma. Stabilisatsioon olenes peaaegu sellest, et üksikud maksumaksjad sunnitud olid, lühikese aja jooksul, suuremaid summasid valitsuse kassadele ära andma. Marga kursi tõusmine kestis kuni jaanuari lõpuni. Kui kurs üheksa milj. dollari vastu, tõusis, pani valitsus, suurte valuuta sisseostudega kiire tõusmise seisma ja Riigi Laenu Panga (P. K. K. P.) energilise tegevuse tõttu on kurs 9,3–9,5 miljoni peale, dollari vastu, püsima jäänud. Mõõdaminev nõrk marga langemise tendents, veebruaril algul, kestis ainult niikaua, kui P. K. K. P. suuremaid valuuta sisseostusi toimetas. On võimalik, et marga kursi uue tõusmise välja kutsus 15. märtsi peale kindlaks määratud varandusmaksu tähtpäev, mis suure nõudmisega Poola marga järele seotud. Valitsus võib seda küll uue suurema valuuta ülesostmisega likvideerida, kuna müüdüd margad maksude nõel riigikassasse uuesti tagasi tulevad. Rahamärkide juuretrükkimise (1. veebruaril on rahatrükk seisma pandud) ja vahepeal tõusnud Poola marga kursi läbi on liikvel olev raha koguväärtus märtsiks umbes neljakordseks tõusnud, võrreldes läinud jaanuariga.

Peale Poola markade on liikumas rentei tshekkid, 10.000 dollari väärtuses, mis tuntavalt rahamärkide puudust aitavad lahendada.

Valitsus andis veel välja, 1924. a., zloty bonid, maksude maksmiseks, (üks zloty = 1 kuldfrank = 1 800.000 Poola marka). 1923. aasta zloty bonid on umbes 20% oma väärtusest, võrreldes kuldfrangiga, kaotanud.

Suurtes tööstus ja kaubandus tsentrumides, nagu Lodz'is, tarvitatakse suurel määral maksuvahenditena pangatshekkisid. Jaanuaris arvati, et nende liikvel olevale koguväärtus vastas emiteeritud rahasummale, või ei ta sellele väga ligidale ulatas. Raske oleks kokku võtta kõikide üldnimetud maksuvahendite koguväärtust, kuid eksimise ei oleks vist väga suur, kui seda 100–110 miljoni dollari ulatuses arvata.

Kuna kõik maksud kullas makstud peavad saama ja kõrge kursiga välisvaluuta pealt kõrgemat profiinti makstakse, siis ei riputa viimasel ajal enam kramplikult valuuta küljes ja tarvitatakse seda kui harilikku ja soovitud maksuabinõu.

Riigi pankadest P. K. K. P. ja P. K. O., võtab arvatavasti 1. aprillil tegevusse astuv Poola Pank P. K. K. P. üle kogu selle aktiiva ja passiivaga. Poola Pank saab emissiooni pangaks, kuid töötab erakapitaliga. Riigile ta krediite ei anna nagu seda tegi P. K. K. P. (endine Riigilaenupank – Landesdarlehnskasse). Praegu on müüdüd Poola Panga aktsiade eraeetvõtetele 37%. Kavatsed on ainult 40% riigile jätta. Loodetakse 1. aprilliks puuduvad 23% suurtöösturitele ära müüa.

Tööstus 1923. aastal. (Andmed Poola tööstuse ja hoolekandeministeeriumist). Tööstus andis 1923. a. 362.921 töölisle, 3.025 tehases (välja arvatud Ülem-Sileesia).

Üksikute tööstusharude järele:

	Vabrikuid	Töölisi
Kudumistööstus	648	135.255
Paberi	56	6.750
Graafika	169	8.519
Puu	502	35.611
Konservi	424	41.661
Keemia	132	15.933
Mineraal	385	33.684
Metall	503	63.434
Ehitus	60	6.573
Riietus	68	5.274

Tööstuscentrumid on tähtsuse järele järgmistes maakondades:

Lodz (117.657 tööli.), Kielce (54.205 t.), Poznan (45.149), Varssav (64.672), Krakov (19.261), Pomerania (13.352), Bialostok (12.068), Lvov (11.697), Lublin (8.877) ja Stanislavov (8.527).

Kudumistööstus seisab Poolas võrdlemisi esimesel kohal. Ta on koondud peaaegu kõikjal Lodz'i maakonnas (99 322 töölist), Kielces (21.498), Varssavis (5.780) ja Bialostokis (5255).

Teisel kohal seisab metallitööstus:

Varssavis (17.445 töölist), Kielce (14.120), Poznan (11.194), Krakov (4.772)

Puutööstus on koondud Stanislavovi (6.395), Poznan (5.382), Pomerania (4.273) ja Lodz'i maakondades.

Keemiatööstus Lodzis (4.298), Poznanis ja Krakovis (2000).

Ülem Sileesia Poola osas oli tegevuses 1923. aastal 200.994 töölist. Suurem osa neist (144 605) söekaevandustes. 1922. aastal produtseeriti 25.521.451 tonni sütt, 1923. esimeses poolaastas 13.181.473 tonni.

Terastööstuses oli 1923. aastal 18.775 töölist.

Tsingi ja tina kaevandustes 6.873, tsingi sulatistes 5.956 ja koksivabrikutes 3.800 töölist.

1922. aastal produtseeriti 568.584.951 kuldfrangi eest sütt ja metalli. Sellest 243.096.908 k. f. eest sütt, 100.910.311 k. f. eest läbitöötatud metalli 56.800.861 k. f. toorest tsinki, 28.804.089 k. f. tooresrauda, 24.378.844 k. f. koksi, 14.806.922 k. f. tsinkplekki j n. e. 1923. aasta produktisioon ei ole veel kindlaks tehtud. Esialgused väljaarvamised lubavad oletada, et arvud suuremad saavad olema kui 1922. aastal.

Teated ettevõtete tegevusest.

Eesti kinnitust aktsiaselts „Polaris“. Juhatus 1923. aasta aruandest loeme järgmist:

Mõõdaläinud tegevusaastal töötas meie selts järgmistele kinnitusharude alal: Tulekinnituse, veokinnituse, murdvarguse-kinnituse ja klaasikinnituse.

Tulekinnituse-osakonnas on meie püüd, tööpõldu laiendada, õnnelikult korda läinud: aruande aastal on preemiasissetulek kahekordseks tõusnud mineva-aastaga võrreldes (Emk. 4.758.914,32 – 22.366.969,42 vastu). Ärikäik oli soodne, ning meie võisime selle osakonna tegevuse pealt head tulu näidata erakorraliselt tugevate preemiatagavarade soetamise juures.

Täienduse sai tulekinnitus-osakond veel ühinemise tagajärjel 61 aasta eest asutatud Liivimaa Vastastikuse Kinnitushisusega.

Samuti on veokinnitus-osakond hästi arenenud. Preemiate sissetulek on ka siin kahekordseks tõusnud (Emk. 14.611.447,55 — Emk. 7.992.592,62 vastu).

Kahjude arv on, protsentides väljendatult, mineva aasiassega võrreldes vähenenud, selle peale vaatamata, et ikka veel õige sagedasti laevadel ja sadamas vargusi ette tuleb. Üldised tagajärjed on head olnud, ja meie lõpetame selle haru tuluga rikkaliku tagavara sünnitamise juures.

Murdvarguse- ja klaasikinnitus-osakonnad on juba esimesel aastal rahuldavaid tagajärgi annud. Ka siin on tulu ja parajad tagavarad loodud.

Meie lõpuarvest selgub tulu Emk. 4.213.019 90 (1922. a. — 3 258,2 tuh. Toim.), mis järgmisteks olstarbeteks määratud:

Tagavarakapitaalile juurelisamiseks	Emk. 804.111,08
Osakasuks	750 000,—
Lisatasuks juhatusel ja ametnikkud.	1.450.000,—
	Emk. 3.004.111.08

Tagavarakapitaalile juurelisamiseks (1922. a. 1.450,0 tuh. Toim.)	
Osakasuks (" 200,0 " ")	
Lisatasuks juhatusel ja ametnikkudele (" 671,0 " ")	

Kasu ülejääk Emk. 1.208.908,82 läheb riigimaksudeks, ja ülejääk arvatakse tagavarakapitaali juure.

Järgnevalt a/s. läinud kolme aasta äriseisud (tuh. Emk.):

Aktiva.	31.XII.23.	31.XII.22.	31.XII.21.
Kassa ja jooksvad arved	20.331,8	10.483,0	7.998,4
Väärtpaberid	939,3	200,0	—
Vekslid	1.483,4	1.384,9	—
Debitorid	11.072,7	11.687,3	3.367,6
Liikuv varandus	958,8	800,1	539,0
Passiva.			
Aktiivkapitaal	5.000,0	5.000,0	5.000,0
Tagavarakapitaaliid	2.368,2	153,8	7,2
Eri-tagav. ja amortisats. kapitaal.	336,6	234,7	—
Preemiate reserv	13.513,0	6.005,7	1.492,5
Kreditorid	9.261,9	9.336,5	3.805,1
Kasu	4.213,9	3.258,2	1.466,1
Bilans (ühes muudega)	34.786,0	24.555,4	11.905,0

1923. a. tulude ja kulude arvest näeme, et tulekahju preemiaid on sisse tulnud 44,8 milj. mk., mis-sugusest summast on edasikinnituseks 32,9 milj. läinud. Kahjusid on tasutud 17,1 milj. mrk., sellest edasikinnitajate kanda jäänud 15,9 milj. mrk.

Veokinnituspreamiaid on sisse tulnud 14,6 milj., mis-sugusest summast edasikinnituspreamiateks 9,7 milj. mrk. läinud. Kahjusid on tasutud 3,4 milj., sellest edasikinnitajate kanda jäänud 3,1 milj. mrk.

Murdvarguste- ja klaasikinnituspreamiaid on sisse tulnud 0,3 milj. mrk., mis-sugusest summast edasikinnituspreamiateks 0,06 milj. mrk. on läinud. Kahjusid

on tasutud 0,04 milj. mrk., sellest edasikinnitajate kanda jäänud 0,02 milj. mrk.

Puhast tulu on saadud (milj. Emk.): tulekinnitusest 7,4, veokinnitusest — 2,9, murdvarguse ja klaasikinnitusest — 0,02; kokku ühes saadud protsentidega (0,9) — 11,2 milj. Emk., millest juhatuskulud ja amortisatsioon maha arvatud puhaskasu Emk. 4,2 milj. järele jääb.

Eesimaa tööstuse ja kaubanduse pank. Järgnevalt toome „R. Teataja“ järele panga viimase kolme aasta äriseisu ja kulude ning tulude arve (tuh. Emk.):

Aktiva	31.XII.23.	31.XII.22.	31.XII.21.
Kassa, jooksvad arved ja välisvaluuta	32.256,7	46.594,5	24.674,9
Laenud ja vekslid	620.004,2	599.024,5	222.897,6
Väärtpaberid	74.515,8	70.629,8	14.913,6
Korrespondendid	116.084,0	65.294,0	64.695,3
Osakonnad	51.300,5	30.011,5	15.448,0
Liikumata varandus	21.300,5	16.450,5	9.500,0
Liikuv varandus	8.102,0	6.810,4	6.258,4
Muud	4.321,4	6.687,5	14.642,5
Passiva.			
Aktiivkapitaal	200.000,0	200.000,0	65.000,0
Tagavarakapitaal	97.000,0	93.190,0	32.080,0
Mitmesugused muud kapitaaliid	8.002,7	6.937,7	—
Hoiusummad	415.037,3	354.392,3	194.513,3
Korrespondendid	79.857,9	86.173,8	35.519,7
Osakonnad	52.968,2	33.927,6	14.280,8
Muud	26.983,0	29.952,3	9.737,6
Kasu	47.910,4	36.928,8	21.898,8

Bilans 927 759,5 841.502,6 373.030,3

Kulud:

Makstud 0/0	34.277,6	20.611,6	9.339,8
Ärikulud	35.096,0	19.902,5	8.079,5
Liikumata ja liikuva varanduse kustutamise 0/0/0	2.118,2	1.705,4	—
Mitmesugused kahjud	1.252,2	465,6	2.363,2
Puhaskasu	47.910,4	36.928,8	21.898,8

Tulud:

Saadud 0/0/0	68.271,0	43.895,1	16.195,0
Saadud komisjon, kursivahed jm. sissetulekud	52.383,4	35.718,8	25.486,3

Puhaskasu jaotus (milj. Emk.):

Dividendiks aktsionäridele	20,0	19,5	9,8
Tagavarakapitaali	4,8	3,8	2,2
Juhatusel, nõukogu ja ametn. lisatasu	8,8	7,1	4,5
Heategevaks otstarbeks	0,3	1,0	1,0
Ülekanne järgmise aasta arvele	14,1	5,5	4,5
Kokku	47,9	36,9	21,9

„Kauba Pank“ a/s., Tartus. Järgnevalt toome „R. T.“ järele panga kolme viimase aasta aruanded (tuh. Emk.):

Aktiiva.	31.XII.23.	31.XII.22.	31.XII.21.
Kassa ja jooksvad arved	5.206,0	5 659,8	5 336,4
Laenuid, diskont. vekslid ja konto-korrent	42 971,6	35.900,3	25.339,7
Korrespondendid	3.211,5	3.186,6	1.267,8
Liikumata varandus	1.796,4	771,6	733,9
Passiva.			
Põhi- ja tagavarakapitaal	6.596,7	6.410,3	6.205,3
Hoiusummad	37.204,0	27.642,4	18.936,1
Konto-korrent ja re-diskont	5 835,8	4.851,4	2.727,7
Korrespondendid	614,1	3.792,4	3.318,5
Puhaskasu	1.978,1	1.864,5	1.745,9
Bilans (muud arved ühes arvatud)	54.571,6	46.607,2	34.379,7
Tulud:			
Saadud 0/00	4.342,4	3.215,4	2.275,3
„ komisjon	3.170,3	3.242,7	3.373,3
Muud	690,8	874,1	84,2
Kokku	8.203,5	7.332,2	5.732,8
Kulud:			
Makstud 0/00 ja komisjon	3.298,5	2.290,3	1 422,5
Ärikulud	2.465,3	2.361,4	1.887,2
Kahju	461,5	815,9	677,2
Kokku	6.225,3	5.467,7	3 986,9
Puhaskasu	1.978,1	1.864,5	1.745,9
Puhtakasu 0/0 kapitalist	30 0/0	29 0/0	28 0/0
Dividend	14 0/0	16 0/0	10 0/0

Ühendatud saapa- ja nahavabrikute a/s. 1923. a. äritegevus lõppes puhtakasuga Emk. 550,8 tuh., kuna 1922. a. puhaskasu Emk. 11,149,9 tuh. suur oli. Tulusid on saadud kogusummas Emk. 32.741,9 tuh. (müüdnud saaduste eest - 29.908,2 ja muudest allikatest - 2.833,7); kulused on olnud Emk. 32.191,2 tuh.

Järgnevalt aktiaselisi kahe viimase aasta äriseisud (tuh. Emk.):

Aktiiva.	31.XII.23	31.X.22
Kassa, välisvaluuta ja väärpaberid	1.158,3	3.529,3
Debitorid ja vekslid	51.526,6	23 718,8
Liikumata varandus	15.749,7	15.419,7
Liikuv varandus	34.378,8	35.837,3
Valmis- ja poolvalmiskaubad tooresained ja materjal.	94.654,4	100,302,0

Passiva:

Aktiivakapitaal	40.000,0	40.000,0
Muud „	7 559,5	2.986,1
Kreditorid ja vekslid	148.625,4	124.195,5
Puhaskasu	550,8	11.149,9
Bilans (ühes muudega)	197.889,5	178 807,1

A/s. „Aeronauti“ läinud tegevusaasta on jällegi puudujäägiga lõppenud. 1922 a. puudujääk oli Emk. 238,7 tuh. suur, kuna 1923. a. aruanne aktiaseliste tuntavat puudujääki, s. o. Emk. 4,1 milj. näitab. Tulusid on saadud Emk. 5.078,7 tuh. (lennuveo arvel - 2.582,7, toetusrahade arvel - 700,0, õhuposti veo arvel - 1.714,7 ja muid - 81,0); kulused selle vastu on olnud Emk. 9.197,1 tuh. (ärikulud - 2.133,7, lennukulused - 6 391,9, üürikulused 450,0 ja muid - 221,4).

Järgnevad a/selisi kahe läinud aasta äriseisud (tuh. Emk.):

Aktiiva.	31.XII.23.	31.XII.22.
Kassa, jooksvad arved pankades ja välisvaluuta	540,8	21,2
Inventaar	1.123,8	630,1
Lennukid	11.392,6	1.402,4
Lennukite ehit. arve	1.062,8	8.588,4
Liikumata varandus	4.446,7	1.849,2
Debitorid	1.671,7	170,0
Aktsiad müümata	—	4.581,0
1923. a. kahju	4.118,4	238,7

Passiva.

Aktiivakapitaal	10.000,0	10.000,0
Kreditorid ja vekslid	15.370,3	7.653,3
Bilans (ühes muudega)	25.370,3	17.653,3

Inglis-Besti Import kompanii a/s. on läinud tegevusaasta kahjuga Emk. 7.949,5 tuh. lõpetanud. Kulude ja tulude arvesti näeme, et kahju on liikumata varanduse peale üle kantud. Tulusid on saadud (tuh. Emk.): kaupade müügist - 804,5, ekspeditsiooni operatsioonidest - 3.634,6 ja liikumata varanduse eksploateerimisest - 892,6; kuna kulude kogusumma Emk. 13 281,3 tuh. suur on (siin hulgas kustutatud lootmata võlad Emk. 3.597,1 tuh. suuruses).

Järgnevalt kompanii läinud kolme aasta äriseisud (tuh. Emk.):

Aktiiva.	31.XII.23	31.XII.22	31.XII.21
Kassa, jooksvad arved ja välisvaluuta	1.813,5	1.659,1	2.168,2
Deponeeritud väär-tused	—	7.250,0	—
Kaubad	10.204,4	19.419,2	2.636,3
Debitorid ja vekslid	28.173,6	33.423,0	6.307,3
Liikumata varandus	13.010,9	4.784,0	4.784,0
Liikuv varandus	993,0	982,9	329,1
Muud	500,7	750,7	—

Passiva.

Põhi- ja tagavarakapitaal	20.201,3	20.064,0	10.050,0
-------------------------------------	----------	----------	----------

Spetsiaal tagavara-fond	-	250,0	250,0
Kreditorid	5.233,2	20.265,3	2.873,5
Jooksvad laenud pankades	28.836,6	24.328,4	2.909,4
Muud	424,8	1.361,3	-
Kasu	-	2.000,0	142,1
Bilans	54.695,8	68.269,0	16.225,0

A/s. „Tallinna kirjutusfabriik E. J. Johanson“ on oma läinud tegevusaasta puhtakasuga Emk. 1.882,0 tuh. lõpetanud, mis 5. apr. s. a. peetud aktsionäride koosoleku otsuse põhjal järgmise jao-tuse alla tuleb (tuh. Emk.): Varanduste amortisatsiooniks - 857,0 tagavara-kapitaali juure - 102,5 riigi-maksudeks - 200,0, tasuks juhatusel ja lisatasuks ametnikkudele - 480,0, heategevaks oistarbeks - 60,0, dividendiks - 180,0 ehk 12% akts. pealt (1922. a. - sama palju).

Järgnevalt paberivabriku kolme viimase aasta bilansid (tuh. Emk.):

Aktiva.	31.XII.23	31.XII.22	31.XII.21
Kassa ja jooksvad arved pankades	516,2	18.886,1	28.500,5
Debitorid ja vekslid	49.436,5	47.653,4	38.036,4
Paber ja tooresained	23.495,4	19.164,4	6.822,7
Liikumata varandus	577,0	577,0	577,0
Liikuv varandus	9.787,8	6.007,8	5.409,6
Passiva.			
Põhikapitaal	1.500,0	1.500,0	1.500,0
Muud	2.173,0	1.535,2	941,3
Kreditorid ja vekslid	80.854,9	88.694,3	76.299,3
Puhaskasu	1.882,0	1.615,8	1.731,5
Bilans (ühes muudega)	86.473,8	93.624,8	80.489,2

A/s. Viilandi elektriseltsi aktsionäride korraline peakoosolek oma otsusega 26. apr. s. a. arvas heaks seni tekkinud puudujääkide arvel vähenenud põhikapitaali täiendada endise suuruseni s. o. Mk. 15.000.000. Selleks tuleb iga aktsia pealt juure maksta Mk. 409 - hiljemalt 26. apr. 1925. Aktsiad, millele juuremaks tähendatud termiiniks maksmata on jäänud, loetakse maksusetaks.

Tsemendivabrik „Port Kunda“ a/s. annab välja 50.000 aktsiat (ülejääk 16. nov. 1920. a. välja anda otsustatud IV väljaande 90.000 aktsias) järgmistel tingimistel:

Iga kaks aktsiat eelmistest väljaannetest à Emk 100.- nominaal annavad õiguse ühe uue aktsia saamiseks.

Aktsia hind vanade aktsiate omanikkudele on Emk. 300.- iga Emk. 100.- nominaal vääraktsia eest.

Uued aktsiad kannavad dividendi 1. jaanuarist 1924. a. peale.

Aktsionärid, kes tellimisõigusi tarvitada soovivad, peavad vanad aktsiad ehk nende pantimis- või hoiu-tunnistused hiljemalt 31. maiks 1924. a. kell 2 p. seltsi juhatusel, Tallinnas, Viru t. 9 ette näitama ja Emk. 200 iga uue aktsia pealt sisse maksta; ülejääänud 100 mk. maksetakse hiljemalt 14. juuniks 1924. a.

Uued aktsiaseltsid ja osähisused.

Eesti asunikkuude kaubandus-tööstus osähi-tsus „Eal“. Tegevusala: tööstuse ja kaubanduse ette-võtte ellukutsumine, sisserännanud jõudude ning ka nende varanduste kasutamine üldises riiklises suhtes kodumaal ja ka väljaspool Eestit. Asutajad: V. Tir-man, M. Murten, P. Turva, A. Alapert ja V. Kruus. Põhikapitaal: Mk. 1.000.000, mis jaotatud 200 osaf. à Mk. 5 000.- (R. T. nr. 64/65-1924. a.).

Muudatused aktsiaseltside ja osähi-suste põhikapitaalides.

Eesti trükitööstuse ja kirjastuse a/s. „Ühis-elu“ on otsustanud oma põhikapitaali Mk. 15 000.000 pealt Mk. 20.000.000 suurendada. Põhikapitaal seisab koos 20.000 akts. à Mk. 1.000.-

A/s. Tallinna õli- ja värnitsavabrik „Ekstrak-tor“ on otsustanud oma põhikapitaali Mk. 5.000.000 pealt Mk. 20.000.000 peale suurendada. Põhi-kapitaal seisab koos 800 akts. à 25.000.- (R. T. nr. 66-1924. a.).

Ärikalender.

28. mail.

Eesti kiviõli o/ü, korraline peakoosolek, kell 4 p. l. Tallinnas, G. Scheel ja Ko. ruumides.

30. mail.

Puutööstuse a/s. „Narova“ (end. A. P. Kotscher-ner), korraline peakoosolek, kell ½5 p. l. Tallinnas, Narva m. 27. Eesti tööliste kinnitusühisus, korra-line peakoosolek, kell 5 p. l. Tallinnas, V. Viru t. 12 (Vabrikantide ühisuse ruumides). Eesti linatööstuse a/s., korraline peakoosolek, kell 5 p. l. Tallinnas, pangamaja G. Scheel ja Ko. ruumides. A/s. „La-ferme“, korraline peakoosolek, kell 2 p. l. Tallin-nas, Pirita t. 6-b. A/s. „Vennad Tofer“, korraline peakoosolek, kell 5 p. l. Tallinnas, Rataskaevu t. 6.

31. mail.

Põhja paberi- ja puupapivabriku a/s., teist-kordne korraline peakoosolek, kell 3 p. l. Tallinnas, S. Tartu m. nr. 86.

3. juunil.

A/s. „Osta“, korraline peakoosolek, kell 6 p. l. Tallinnas, a/s. juhatusel kontoris. Eestimaa kinni-tus-aktsiaselts „Eka“, korraline peakoosolek, kell 6 p. l. Tallinnas, Pikk t. 6.

Tähtsamad kinnisvara oksjonid.

25. augustil 1924. a. kell 10 homm. - Tallinnas Haapsalu rahukogu ruumides, Tallinnas, Jaani t. 7.

Jaan Oro kinnisvara, mis asub Tallinnas, Jakob-soni t. nr. 28, II. eeslinna hüpoteegi ringkonnas, krep. nr. 398-N, ja koos seisab pärandatava obroki-õigusega omandatud maafükist ühes selle peal ole-vate ehitustega. Hinnatud müügiks 7.500.000 mka.

Oskar Mägi ja Emilie Hudjakovi ühine kinni-svara, mis asub Tallinnas, Karu (Medveshi) t. nr. 21/23,

I. eeslinna hüpoteegi ringkonnas, krep. nr. nr. 327 ja 327-a all ja koos seisab osalt pärandatava obrokiõigusega, osalt pärisomanduseks omandatud maatükist ühes seal peal olevate ehitustega. Hinnatud müügiks 1.000.000 mka.

Arnold Grünbergi kinnisvara, mis asub Lääne maakonnas ja seisab koos Pennijõe mõisast eraldatud maakohast „Vanakõrtsi“ nr. 14, suurus 9. des. 537 ruutsülda. Hinnatud müügiks 400.000 mka.

6. septembril 1924. a. kell 10 homm. — Rakvere-Paide rahukogu kohtusaalis, Rakveres, Vaksali t. nr. 8.

Kristjan Karli p. Adamsoni kinnisvara, mis asub Järvamaal, Einmanni vallas ja koos seisab Kuie mõisast eraldatud Seppa nr. 8 talukohast krep. nr. 1929 all. Hinnatud müügiks 950.000 mka.

Aleksander Hansu p. Hahni kinnisvara, mis asub Järvamaal, Kuksema vallas ja koos seisab Orina mõisast eraldatud Jaagu-Madise nr. 18 talukohast, krep. nr. 3955 all. Hinnatud müügiks 350.000 mka.

1. septembril 1924. a. kell 10 homm. — Tartu-Võru rahukogu kohtusaalis, Konstantin Karli p. Halliku, Miina Ratasepa, sünd. Luha ja Pauline-Luise-Marie Ratasepa pärast olev kinnisvara, mis asub Tartu maakonnas, Haaslava vallas ja koos seisab Haaslava mõisast eraldatud Andrese nr. 6 talust, krep. nr. 2462 all. Hinnatud müügiks 900.000 mka.

28. juunil 1924. a. kell 10 homm. — Rakvere-Paide rahukogu kohtusaalis, Otto Eduardi p. Johanson'i kinnisvara, mis asub Viru maakonnas, Mustjõe vallas ja koos seisab mõisamaa kohast „Odrada“, krep. nr. 1376 all. Hinnatud müügiks 400.000 mka.

Tähtsamad enampakkumised.

Harjumaa riigimaade valitsuse kantsleis (Tallinnas, S. Roosikrantsi t. nr. 12), suusõnalisel, 14. juunil s. a. kell 11 homm. (järelpakkumisel 17. juunil s. a. kell 11 homm.) — Ohtu, Tammiku, Kaeva, Pajaka ja Russalu piiritusevabrikute sisseseeded.

Tähtsamad vähempakkumised.

Riigi raudteevalitsuse varustusosakonnad, (Tallinnas, Tehnika t. 16-a, tuba 18), kinnisel, 2. juunil 1924. a. kell 10 homm. — kittlakki — 80 pd., piirituslakki — 9 pd., sikatiivlakki — 70 pd., bodylakki — 80 pd. ja flatinglakki — 100 pd.

Sv. varustusvalitsuse intendantuuri osakond (Tallinnas, Pagari t. 1, tuba 7), kinnisel, 27. mail s. a. kell 11 e. l. uust juteridest viljakotte.

Riigi raudteevalitsuse varustusosakond (Tallinnas, Tehnika t. 16-a, tuba 18), kinnisel, 6. juunil s. a. kell 10 homm. — umbes 9000 pd. katuseplekki.

Sv. Var. val. ehituse- ja korteriosakonnad (Tallinnas, Pagari t. 1, tuba 127) kinnisel, 27. mail s. a. kell 12 päeval — 700–1.000 kantsülla põletispuude vedamine.

Metsade peavalitsus (Tallinnas, Toom-kiriku põik-tänav 4), kinnisel, 31. mail s. a. kell 10 homm. — 80 tule- ja vargakindlat rahakappi.

Uued seadused ja määrused.

Määrus tooresnaha ja parkimisainete tollita sisseveo kohta kodumaal talla-, pinsoli- ja pealtnaha valmistamiseks, mis väljamaale ekspordeeritakse. Käesoleva määruse-põhjal võib iga Eesti tehas, iga ekspordeeritud kilogrammi talla-, pinsoli- või plottnaha eest, mis Eestis valmistatud, tollita impordeerida toorest, määralt soolatud nahka — sisseveotariif A § 54 p. 2 järele — 1,45 kg. ja parkimis-ektsrakte — sama tariifi § 124 p. 3 järele — 0,75 kg. Tehas, kes soovib tähendatud hõlbustust kasutada, peab, oma valmisnaha partiid väljamaale saates, seda läbilaskvale tolliametile üldises, tolliseadustikule ettenähtud korras revideerimiseks üles andma ja sealjuures palvet avaldama, et tolliamet female tunnistuse välja annaks tooresnaha ja parkimisainete tollita sisseveoks. (R. T. nr. 64/65—1924. a.).

Pärnu kaubasadama sunduslikud määrused on avaldatud R. T. nr. 66—1924. a.

Kaubalaadimised riigi raudteel.

Üksikutel nädalatel on meie era-kokkuvõtte järele riigi raudteedel (laiaroopalisel, Paide-Tamsalu, Valk-Mõniste ja kindluse Nõmme-Vääna kitsaroopalistel liinidel) kaupe laaditud järgmisel määral (vagunid):

	5—12 apr.	12—18 apr.	19—25 apr.	26—31 apr.	31. apr. 10. mai	10—17. mai
Teravilja ja Jahu . . .	236	235	152	309	364	205
Kartulid . . .	35	14	6	27	54	76
Elusloomi . . .	94	93	73	150	118	90
Linu . . .	76	54	29	27	26	52
Põletispuid . . .	391	198	122	231	303	178
Muud metsa-materjaali . . .	712	387	196	474	549	388
Põlevkivi . . .	113	47	8	61	88	102
Muud era-kaupa . . .	1086	759	570	998	1626	1595

Kokku . . . 2743 1787 1136 2257 3128 2666

Raudtee veod 276 127 58 175 265 192

Kokku laaditud . . . 3019 1914 1194 2432 3393 2858

Tallinna laiaroopalisesse kaubajaama on samade aegade jooksul sisemaal sisse tulnud:

	7—15 apr.	15—22 apr.	22—30 apr.	1—8. mai	8—15. mai	15—22. mai
Teravilja ja Jahu . . .	7	8	32	1	4	1
Kartulid . . .	27	8	26	30	52	58
Põletispuid . . .	365	109	324	227	278	171
Metsamaterj. . .	215	107	461	158	155	115
Linu ja takku . . .	23	13	36	7	11	17
Muud erakaupa . . .	62	22	55	40	59	60
Põlevkivi . . .	33	7	116	42	51	58

Kokku . . . 732 274 1050 505 610 480

Tallinna börs kursisedel

		19. V	20. V	21. V	22. V	23. V	24. V
1 dollar	Ostjad	382,—	382,—	382,—	382,—	382,—	382,—
	Müüjad	383,—	383,—	383,—	383,—	383,—	383,—
	Tehtud	383,—	383,—	—	—	383,—	—
1 naelsterling	Ostjad	1667	1667	1667	1664	1664	1659
	Müüjad	1673	1673	1673	1671	1670	1665
	Tehtud	1673	1673	1673	1671	1670	1665
1 biljon Saksa r. mk.	Ostjad	87.—	87.—	87.—	87.—	88.—	87.—
	Müüjad	92,—	92,—	93,—	93,—	93,—	93,—
	Tehtud	—	—	—	—	—	—
100 Soome marka	Ostjad	952	951	951	951	950	950
	Müüjad	962	961	961	961	960	960
	Tehtud	—	—	961	—	—	—
100 Rootsi krooni	Ostjad	10.125	10.125	10.125	10.125	10.125	10.125
	Müüjad	10.225	10.225	10.225	10.225	10.225	10.225
	Tehtud	—	—	—	—	—	10.225
100 Daani krooni	Ostjad	6425	6450	6450	6450	6450	6450
	Müüjad	6525	6550	6550	6550	6550	6550
	Tehtud	—	—	—	—	—	—
100 Prantsuse frk.	Ostjad	2175	2150	2100	2150	2150	2075
	Müüjad	2275	2250	2200	2225	2250	2175
	Tehtud	—	2250	2175	—	—	—
100 Holl. gulden.	Ostjad	14.300	14.325	14.325	14.350	14.350	14.350
	Müüjad	14.400	14.425	14.425	14.450	14.450	14.450
	Tehtud	14.400	—	14.425	14.450	—	—
1 Lat	Ostjad	72,50	72,50	72,50	72,50	72,50	72,50
	Müüjad	74,—	74,—	74,—	74,—	74,—	74,—
	Tehtud	—	—	—	—	—	—
100 Czechosl. kr.	Ostjad	1130	1130	1130	1130	1130	1130
	Müüjad	1160	1160	1160	1160	1160	1160
	Tehtud	—	—	—	—	—	—
1 kuld rubla	Ostjad	190	190	190	190	190	190
	Müüjad	—	—	—	—	—	—
	Tehtud	—	—	—	—	—	—
100 Itaalia liiri	Ostjad	1700	1700	1700	1700	1700	1690
	Müüjad	1750	1750	1750	1750	1750	1740
	Tehtud	—	—	—	—	—	—
100 Helveetsia fr.	Ostjad	6800	6800	6800	6800	6800	6800
	Müüjad	6850	6850	6850	6850	6850	6850
	Tehtud	—	—	—	—	—	—
100 Norra krooni	Ostjad	5300	5375	5300	5325	5300	5300
	Müüjad	5400	5475	5400	5425	5400	5400
	Tehtud	—	—	—	—	—	—
100 Belgia franki	Ostjad	1800	1775	1750	1825	1800	1775
	Müüjad	1900	1875	1850	1900	1900	1875
	Tehtud	—	—	—	—	—	—
1 Tschervonetz	Ostjad	1945	1945	1945	1945	1945	1945
	Müüjad	1995	1995	1995	1995	1995	1995
	Tehtud	—	—	—	—	—	—

Viimased börs kursid*)

	London			Stockholm			Helsingi			New-York		
	1923 a.	1924. a.		1923 a.	1924. a.		1923 a.	1924. a.		1923 a.	1924. a.	
	22. V.	16. V.	22. V.	22. V.	16. V.	22. V.	22. V.	15 V	22. V.	22. V.	16. V	22. V.
Naelsterling . . .	—	—	—	17.335	16.445	16.425	167,05	174.15	173.90	—	—	—
Dollar	4.6375	4.3656	4.3556	3.742	3.765	3.765	36.15	39.85	39.85	4.635	4.369	4.3412
Prantsuse frank . .	69.70	75.80	78.60	25.02	21.65	21.25	241	237	223	—	—	—
Helveetsia frank . .	—	—	—	67.60	66.80	66.75	—	—	—	—	—	—
Rootsi kroon . . .	17.33	16.469	16.415	—	—	—	9.64	10.59	10.595	—	—	—
Soome mark	167	173.75	174	10.385	9.44	9.43	—	—	—	—	—	—
Daani kroon	24.96	25.82	25.75	69.55	63.85	63.85	672	676	677	—	—	—
Hollandi gulden . .	11.83	11.667	11.647	146.65	141.00	141.00	14.13	14.90	14.93	—	—	—
Eesti mark	—	—	—	—	—	—	10.75	10.50	10.50	—	—	—
Kuld per unts . . .	88/11	94/7	94/8	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Praaga: Eesti mark noteeriti 5. mail 13. mail — 14. mail 9.—
 Naelsterling " " " 149,50 " 149,375
 Dollar " " " 34,10 " 34,10

*) London noteerib kurse: £ 1 nii mitu vastava maa rahaüksust. Mujal on noteerimisviis nagu Tallinnas, s.t. kurs näitab ühe naelsterlingi ja dollari hinda oma maa rahaüksustes ja kõikide teiste valuutade hinda 100 üksuse eest.

Tähtsamate en gros kaupade hinnad, mis läinud nädalal kauba börsel koteerimise komisjoni poolt koteeriti.

Jahud: nisu, pehme, kõrgem	
Ameerika sort pd.	570—700
sõre Ameerika "	650—720
A/S. Rotermanni tehaste jahud:	
nisu, pehme, "	530—650
sõre "	660—670
pehmed, teised sordid "	—
Rukkijahud "	285—290
püül "	390—400
Nisu, Vene "	—
Rukis Eesti "	—
Vene, "	255—260
Kaerad, toidu, Vene "	255—260
seemne, Vene "	265—295
Odrad, "	—
Erned, rohelisted, Eesti "	—
Hollandi "	—
Riis, Burma II. "	625—630
Kartulid, eksport fob Tallinn "	115—120
piirituse "	—
Kartuli tärklis „Superieur“ "	700—
Pilm, pudelites ltr.	17
Või, meierei, eksport pd.	3600—3800
Margariin, väljamaa "	1920—2000
Juust, kohalik Schveltsi. pd.	2400—2600
Kaseiin "	700—900
Munad, eksport I. s. (sinine tpl.) "	12—13
II. s. "	10—11
Kakao, Inglis pd.	1200—1400
Ameerika "	1100—1200
Hollandi "	1700—2000
Kohvi, Rio, Santos "	2800—3400
. "	—
Kohvi, Kesk-Ameerika sordid "	3800—4600
Mexiko "	—
Tee, lahtine Pekoe broken, Java "	4600—4800
Orange Pekoe, Java "	5600—6000
Tseilon "	6000—6600
Moning. Hiina "	4000—
Suhkur, peenike valge, Saksamaa "	900—910
. "	—
Poola "	920—930
Czechoslovaakia "	950—960
Siirup, kartuli, B 420 "	800
. "	—
B 380 "	—
Glucose "	775
Sool, lahtine "	50—51
Heeringad, Yarmouth, Mattie tünn "	—
Chottl Tulls "	4300—4400
Shotti Mat Full talve püük "	4200—4300
Matties "	4100—4200
Norra Sloe "	3100—3200
Liha, sea, I. sort pd.	1560—1680
loomaa, I. sort "	900—1200
. "	—
Pekk, eksport. I s. "	—
Heinad, aasa vaguniviisi "	—
Öltkogid, linaseemne "	270—275
. "	—
palmi "	210—215
päevalille "	270—275
soja "	345—355
Nisukliid "	190—205
Rukkikliid. "	—
Puuvilla riie, Bjas, D. I. ars.	42,50—49,50
. "	—
Mitkal, ekstra "	30—36

Lina, Liivi R.	pd.	2600—2700	Paber, rotatsioonil	400
Võru-Petseri		2900—3000	Tsement, Portland, Port-Kunda	
Tartu		2800—2850	pütt 10 pd. 10 naela	pütt 745
Lina seemned, õli 87½% basis fr. Tall.		—	Tsement, Portland, Port-Kunda	
külvi 98%	pd.	665—700	pütt 10 pd. 10 naela fr. Kunda.	—
Takud, Codilla I.		1500—	Tsement, Portland, Aseri	690
II.		1200—		—
Kivisüsi, auru, Yorkshire 2k. pest.		57—60	Kriit, toores	pd. 85—100
Newcastle		55—56	pestud	110—130
sepa		62—64	Asfalt	150
Koks, valu		90—95	Tõrv, kivi	255—275
gaasi		85	puu	—
Põlevkivi, I. sort		10	Lubi	39—40
Põlevkivi, II. sort		7,5		—
III.		5	Gips, tükkides frko Isborsk	—
Raud, sordi		280—300	" jahvatatud	45
talad (T)		290—320	" krohvimise, loko	70
vits		440—490	Teliskivid, I. sort, tuhat, fr. Tall.	8750
raud plekk		420—460	Puumaterjalid, saetud D/B/B/	
" tsingitud		720—760	Eesti Strd I, II ja III s. frko Tal.	—
Teras Inglis		—	Puumaterjalid	—
Saksa		—	"	—
nikkel		—	" IV s.	—
vedru		480—500	" propsid; 7×7	—
"		—	" liiprid	—
tööriistade		1200—1500	Põletispuud, sega 20% okaski, k. sld.	6400—6700
talla		320—340		—
Malm		240—250	Nahk, talla, Eesti kodumaa tooresnahast valmistatud	pd. I s. 4400—4600
Inglitina		8500—9000	Nahk, talla, Ameer. tooresn. valmist.	I sort 5000—5200
Seatina		1100—1200	Nahk, talla, Ameer. tooresn. valmist.	II sort 4400—4800
Vask, plekk punane		4100—4900	Toores nahk väikesed ja suured	—
vaige		4000—4800	Tuletkud, origin. kast (500 pakki)	5850—6100
Tsink-plekk		1600		—
Masinaõli, Vene, Nobel No. 6.		600—620		—
Ameerika		600—650		—
solaar		—		—
Vacuum Vene		1100—1300		—
auto		800—850		—
Tsilindriõli, Vene		720—850		—
Ameerika		700—800		—
Põlevkivi õli		180—240		—
pigi		275		—
Nafta, Vene		280—290		—
Ameerika		230—250		—
Petrooleum, Vene		280—290		—
Ameerika		280—290		—
Bensiin, Vene		700—720		—
Ameerika		650—700		—
Piiritus, eksport. (excl. vaat) fob ltr.		\$ 0,20		—
Pesusooda	pd.	185—195		—
Seebikivi 72% õli, Inglis		540—585		—
Parafiin 50—52%		1050—1150		—
120%—134%		—		—
Parkimise ekstrakt		850		—
Väävel, õie 98%		360—400		—
Värvid, nigrosin vees sulav, välj. pd.		8500		—
tsinkvalge Saksa roh. PZ. pd.		1680		—
" Prantsuse		1680		—
" tinavalge Inglise		1660		—
" ooker Prants.		270—275		—
Väetisained, salpeter, Norra (k. 6 pd.)		—		—
Chile		2460—		—
Superfosf. E. T. K. must kukk (k. 6 pd.) 18—20% fr. Tallinn		635—650		—
Thomasjahu k.100kg. 17-18% k.		660—675		—
Kaalisool, 30% kott 6 pd. frko jaam		675—		—
" 40%		895—		—
Kainiit 12% lahine,	pd.	15		—
Voaveriit, Eesti 6%		34—37		—

Prahid :

Lina		
Tallinn — Stettin	tonn	1300—1500
" — Ghent		£ 28—30
" — Dundee		—
" — Belfast		—
" —		—
" —		—

Takud + 0% Puumaterjalid D/B/B/ standard

Tallinn — London		—
" — E. C. C. P. (Ingl. idarand)		£ 43—45
" — Antwerpen		—
" — Southampton		—
" — Manchester		—
"		—
"		—

Segakaup tonn

Tallinn — Stettin		900—1300
" — London		—
" — Stockholm, või		Rk. 25—30
"		—
"		—

Kartulid

Tallinn		—
"		—
"		—
"		—
"		—
"		—